HET LYNDENBLAD

nummer 4

NOVEMBER 1991

UITGAVE VAN DE VAN LYNDENSTICHTING

FINANCIEEL OVERZICHT

Saldo per 1 augustus 1990			*f*	2.467,88
Kosten Kamer van Koophandel	*f*	61,--		
Bankkosten	*f*	7,25		
Kosten Lyndenblad 3	*f*	299,50		
Aankopen bij A.G. van der Steur	*f*	132,50		
Ontvangen bijdragen			*f*	165,--
Saldo per 1 september 1991	*f*	2.132,63		
	f	2.632,88	*f*	2.632,88

Zoals jullie zien zijn de financiën nog steeds op orde. Toch kunnen bijdragen worden gestort en wel op rekening nummer 26.50.48.974 t.n.v. Van Lyndenstichting p/a Bloemendaal.

AANWINSTEN

Gekocht bij Historisch Antiquariaat A.G. van der Steur

- Genealogie van het geslacht van Lijnden (van de 16e generatie), uitgegeven in 1893 door het Genealogisch en Heraldisch Archief te Oisterwijk.
- De afstammelingen van Dirk 1, Heer van Lienden, door Jhr. Mr E.B.F.F. Wittert van Hoogland
- Dading van Derck van Lynden, heer van Blitterswijk, met Peter van Hegelsums Kinderen de anno 1551, medegedeeld door A.F. van Beurden, Roermond. Dit betrof een conflict over een stuk grond.

Daarnaast bereikten ons van diverse kanten tijdschriften, kranteknipsels en foto's betreffende onze familie en de ooit door haar bewoonde huizen.

Apart vermeld moet worden, dat wij via Godert van Lynden (vroeger Hemmen, nu Wageningen) beschikken over foto's en zelfs de negatieven derzelven, van de oude lakstempels van Hemmen. De stempels zelf zijn in de tweede wereldoorlog verloren gegaan. Godert had echter lakafdrukken gemaakt.

BESTUUR

- Mr F.W.B. baron van Lynden, voorzitter (Frank)
  Slotlaan 37, 3062 PL Rotterdam, tel.: 010-4131638
- A.F. baron van Lynden, secretaris-penningmeester (Lex)
  Heuvelweg 1, 2061 BP Bloemendaal, tel.: 023-275189
- A.A.F.C. graaf van Lynden van Sandenburg, lid (Alexander)
  "Walenburg", Langbroekerdijk A 29, 3947 BC Langbroek
  tel.: 03436-2690
- Mr J.S.H. baron van Lynden, lid (Jasper)
  Kapelweg 6, 2587 BL 's-Gravenhage, tel.: 070-3555418
- J.C.E. baron van Lynden, lid (Carel)
  3, Rue des Bûcherons, 78100 St. Germain-en-Laye, Frankrijk
  tel.: 09-33-30612416
- E.M.A. barones van Voërst van Lynden, lid (Illy)
  Leidsegracht 115 hs, 1017 ND Amsterdam, tel.: 020-6258657

Adres van de Stichting:
Heuvelweg 1, 2061 BP Bloemendaal

Rekeningnummer van de Stichting:
26.50.48.974
bij H.A. de Bary & Co. N.V. te Amsterdam

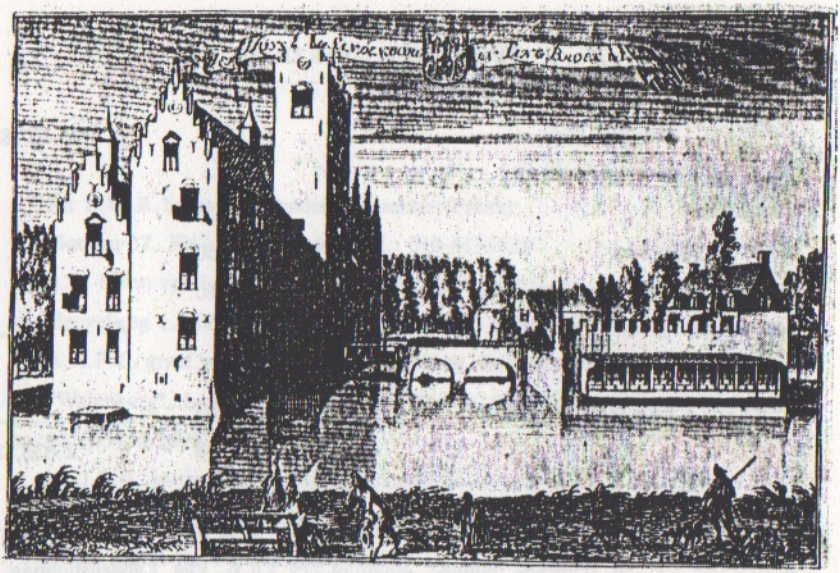

Sandenburg voor 1619

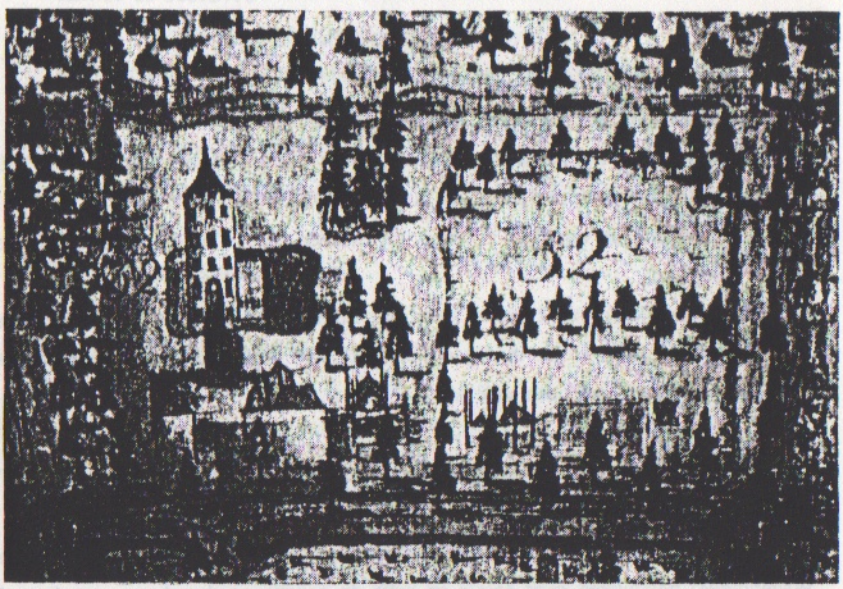

Sandenburg met omgeving in 1806 (Oostzijde). fragment van oude kaart.

Sandenburg

Sandenburg ligt in Neerlangbroek aan de Langbroekerwetering. Het was een ridderhofstad recht gevende op het lidmaatschap van de Ridderschap van Utrecht. De naam is afkomstig van het oude riddermatige geslacht Van (der) Sande, dat de burcht gebouwd zou hebben, welke reeds in het jaar 1320 in kronieken wordt vermeld. Het wapen van Sandenburg is dan ook het wapen van dit geslacht: in een veld van azuur drie adelaars van goud.
In 1391 wordt Jan van Zijl door de Domproosdij van Utrecht beleend met Sandenburg. In 1399 gaat Sandenburg over aan Gerrit van Eck en in 1401 aan Steven de Ridder, richter in Nederlangbroek. Van wat er daarna in de vijftiende eeuw met Sandenburg gebeurde is alleen bekend dat het in 1491 van Anthonys van Zandenburg overging in het geslacht van haar echtgenoot Van Pallaes. In 1575 gaat Sandenburg door de erfdochter over aan het geslacht Borre Van Amerongen en in 1711 op dezelfde wijze aan het geslacht Smissaert. in 1766 wordt het verkocht aan Matthias Johan Singendonck en in 1786 door diens weduwe aan Barend Hendrik van Reede Van Oudshoorn.
1792 is het jaar waarin Sandenburg in het bezit komt van de Lyndens en wel doordat Gijsbert Carel Cornelis Jan (1767-1850) het koopt. Hij was cavalerie-officier bij de Gardes du Corps, lid van de Ridderschap van Utrecht, zowel van de oude vóór 1795 als van de nieuwe na 1815, waarvan hij voorzitter was, lid van Gedeputeerde Staten en kamerheer i.b.d. des konings. Daarna vererft het steeds van vader op zoon: in 1850 op Mr Frederik August Alexander Carel (1801-1855), lid van de Ridderschap, lid van de Dubbele Kamer der Staten-Generaal, vice-president van het Gerechtshof te Utrecht en kamerheer i.b.d. des konings; in 1855 op Mr Constantijn Theodoor (1826-1885), lid Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en van Provinciale Staten, minister van Hervormde Eredienst, van Justitie, van Buitenlandse Zaken en van Financiën, kamerheer i.b.d. des konings en Minister van Staat. Hij was het, die voor zijn grote verdiensten en het aanzien dat hij genoot in 1882 werd verheven tot Graaf van Lynden van Sandenburg met al zijn wettige afstammelingen; in 1885 op Mr Dr Frederik Alexander Carel (1873-1932), lid Gedeputeerde Staten, lid Tweede Kamer der Staten-Generaal en Commissaris der Koningin in Utrecht, curator universiteit te Utrecht, vice-president Raad van State, opperkamerheer der koningin en grootmeester van prinses Juliana; in 1932 op Mr Constant Theodore Emmo (1905-1990), Commissaris der Koningin in Utrecht, president curator universiteit Utrecht, voorzitter Raad voor de Waterstaat. Hij was petekind van Koningin Emma vanwege de relatie van zijn vader, die een actieve rol speelde bij het tot stand brengen van haar huwelijk met koning Willem III; in 1990 volgde Alexander August Frederik Carel, geboren in 1934, hem op.

Bestond Sandenburg rond 1400 slechts uit de burcht met 6 morgen grond (± 5 ha.), in 1792 bij de koop was het reeds 165 morgen (± 130 ha.). G.C.C.J. kocht daarna veel grond bij, waaronder de oude burcht Walenburg, waar A.A.F.C. nu woont, met 24 morgen. Bij de instelling van het kadaster in 1830 was het landbezit gegroeid tot 488 ha. en in 1956 tot 815 ha. met 21 verpachte boerderijen, 2 boerderijen in eigen beheer, 28 woningen, het hotel "Het Wapen van Sandenburg" en een eigen akkerbouw-, veeteelt-, en fruitbedrijf. In 1971 werd het eigen bedrijf beëindigd en bleef daarvan alleen de paardenfokkerij - een liefhebberij van C.Th.E. - over.

Het huis Sandenburg bestond aanvankelijk alleen uit een woontoren, zoals er een aantal langs de Langbroekerwetering stonden (Walenburg, Lunenburg e.a.). Op een kaart van 1806 ziet men nog een woontoren, maar in 1860 wordt deze omgeven door een lagere aanbouw met vijf torentjes en krijgt het zijn huidige vorm. Ook de dubbele gracht wordt dan grotendeels gedempt en het park krijgt het dan zo gewilde landschapsaanzien.

Het voorgaande is grotendeels ontleend aan de boekjes Sandenburg I en II, welke aan C.Th.E. en zijn echtgenote Laura Henriëtte Labouchere bij hun zilveren bruiloft in 1956 en hun gouden bruiloft in 1981 werden aangeboden door de pachters en het personeel.

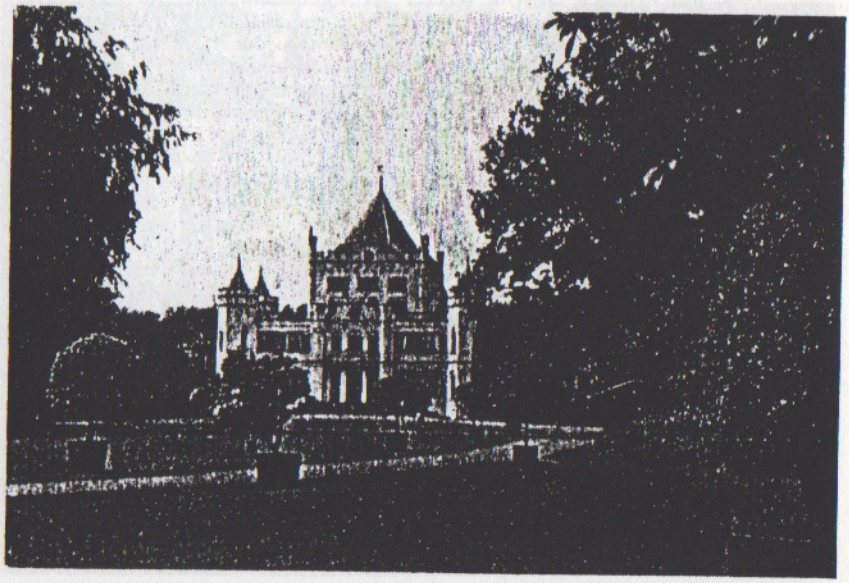

Dirk Wolter van Lynden tot Hoevelaken
(1762-1793)

In het gedeelte van het familiearchief der tak Hoevelaken, waarover in dit Lyndenblad wordt geschreven, bevindt zich een tweetal belangwekkende stukken betreffende Dirk Wolter van Lynden tot Hoevelaken, geboren 11 april 1762 en gesneuveld bij Meenen (in België) op 13 september 1793.

Hij was de oudste zoon uit een gezin van acht kindern, vier dochters en vier zonen, waarvan het jongste kind Jan Carel Elias was, die in 1818 van Koning Willem I de titel van graaf bij eerstgeboorte ontving en van wie alle thans levende Lyndens van de Hoevelakentak afstammen. Zijn vader heette ook Dirk Wolter (1733-1770) en was de eerste Lynden heer van Hoevelaken, door koop in 1765. Zijn moeder was Agatha Theodora Geelvinck (1739-1805), dochter van de rijke Amsterdamse regent Mr Nicolaas Geelvinck, vrijheer van Bakkum en heer van Castricum en Stabroek.

Het eerste stuk waarop ik doel is een met de hand geschreven order, op de buitenkant vermeldende: "Aan den Collonel van Linden (geschreven met een i!) te Voormezeele of waar hij sich bevind. +++ afgesonden een quart over twaalf uuren". en ondertekend: "Yperen den 20 Aug. 1793. Fr.Pr. van Orangen". De inhoud betreft het aflossen van de "Keiserlijke Trouppes" te Messines, Warneton en Commines door een aantal hollandse cavalerie-, artillerie-, en infanterie-eenheden en geeft aan hoe verder te handelen, met de opdracht: "in allen gevalle zal de Coll.: van Linden altoos beeter doen den vijand niet af te wagten, maar denselve direct selfs tegemoet te gaan, en met alle mooglijke vivaciteit te attaqueeren". Met kleinere letters - waarschijnlijk door Prins Frederik zelf geschreven - is daaraan toegevoegd: "Van nu af aan staat Col.v.Linden niet meer onder orders van den Col. Milius (?), maar zal mij direct rapport doen".

Interessant zijn de drie kruisjes op de buitenzijde. Uit mijn opleiding in 1937/1938 op de School Reserve Officieren Cavalerie te Amersfoort herinner ik mij dat één kruisje betekende: stap, twee kruisjes: draf en drie kruisjes: galop. Het is dus duidelijk, dat het hier een order betreft, die te velde werd gegeven en werd verzonden per ordonnans (-officier), die het stuk met de meeste spoed moest overbrengen en afgeven aan de kolonel van Lynden, waar hij zich ook mocht bevinden.

Duidelijk is ook, dat de kolonel een bevelvoerende functie vervulde onder commando van Prins Frederik, die (nog slechts 19 jaren oud!) het bevel voerde over één der beide hollandse divisieën, waarover zijn oudere broer, de Erfprins van Oranje, het oppercommando voerde. Klaarblijkelijk is een en ander met succes verlopen. In het verslag dat Bosscha in zijn boek "Nederlandsche Helden" over de zogenaamde Postenoorlog doet, schrijft hij betreffende een nieuwe aanval van de Fransen op de hollandse voorposten te Roucq en Messines op 6 september 1793 (zie deel III, blz. 73) het volgende: "doch te Roucq werden zij door den kolonel Christiaan Rijnold van Bijlandt, te Messines door den kolonel van Lynden teruggeslagen".

Het tweede stuk waarop ik doel is het gedrukte verslag, gedateerd Gent den 20 Sept 1793, uitgebracht aan de Staten-Generaal en ondertekend door "W.F. Erfpr. v. Orange, Comm.Generaal". Van belang voor ons is met name de daarbij behorende verlieslijst met het opschrift: "Lijste

der Doode, Geblesseerde en vermiste Officieren, Onder-officieren en Gemeenen, in de Affaire tusschen de Hollandsche en Fransche Armée voorgevallen bij Meenen en Werwick den 12 en 13 September 1793". Onder het hoofd "Geblesseerde" staat namelijk vermeld: Luit.Col. van Lynden en onder het hoofd "Vermiste": Colonel van Lynden (beide geschreven met een y!).

Uit de officiersboekjes van het Staatse Leger is duidelijk dat met Colonel van Lynden steeds bedoeld is Dirk Wolter, terwijl daaruit tevens blijkt dat met Luit.Col. van Lynden bedoeld is diens jongere broer Frans Godard Willem, geboren 6 juni 1764, gestorven 12 oktober 1818, die als officier diende bij het cavalerie-regiment Gardes du corps en het bracht tot Generaal-Majoor der Cavalerie.

Dirk Wolter diende daarentegen sedert 1780 bij het cavalerie-regiment Garde Dragonders - als hoedanig hij ook door Bolomey is afgebeeld op het bekende portret dat in diverse uitvoeringen en copieën in het bezit is van verschillende familieleden - waarbij hij opklom tot luitenant-kolonel, om op 30 december 1792 bevorderd te worden tot kolonel.

Hoewel als vermist opgegeven zou daarna blijken dat hij gesneuveld was. In het boekje "Hoevelaken - Huis en Heerlijkheid" in 1967 uitgegeven door de N.V. Bouwfonds Ned. Gemeenten trof ik het relaas aan, dat ik hier doe volgen:
"In een brief uit 1815 is een verslag bewaard gebleven over de wijze waarop baron van Lynden bij Meenen sneuvelde. Tijdens een patrouille werd hij plotseling omringd door een dozijn jagers te paard die hem sommeerden zich over te geven. Mogen we de briefschrijver geloven, dan ging met deze sommatie geruime tijd heen, zo bloemrijk en uitvoerig werd kolonel van Lynden van de redenen tot zijn aanhouding op de hoogte gesteld. Van Lynden antwoordde kortweg: "Vaincre ou mourir" en hij begon op zijn belagers in te sabelen. Het werd het laatste: na drie chasseurs gewond te hebben trof hem een sabelhouw op het hoofd die fataal bleek."

Zo kwam de dappere Dirk Wolter aan zijn eind op 31-jarige leeftijd.

EEN BYZONDERE LYNDENVROUW

"La vérité n'est qu'une, soit dite par femme ou par homme". Met deze woorden overhandigde Josina Carolina van Lynden, huisvrouw van de predikant Adriaan Buurt, de door haar geschreven "Logica of Redeneerkunde" aan de Zweedse geleerde Björnstahl die als reisbegeleider van een jonge edelman in de jaren zeventig van de 18e eeuw een Grand Tour door Europa maakte. Björnstahl, die na zijn terugkeer hoogleraar in de wijsbegeerte werd in Uppsala, bezocht tussen 1773 en 1775 ook ons land waarbij hij, via introducties, in contact kwam met bekende geleerden, regenten en andere aanzienlijke burgers. Zijn belangstelling gold vooral de talrijke boekerijen, kabinetten, musea en laboratoria die in deze eeuw als paddestoelen uit de grond rezen. In het reisverslag dat Björnstahl maakte en dat reeds in 1778 in een Nederlandse vertaling verscheen, lezen wij dat hij tijdens zijn verblijf in Amsterdam ook een bezoek bracht aan Adriaan Buurt om diens verzameling van opgezette vogels te bewonderen. Hiervandaan vertrok hij naar Zaandam voor een bezoek aan het Czaar Peterhuisje en vandaar maakte hij een wandeltocht naar Broek waar hij de "schilderijen in de vensters der kerk" bezichtigde. Terug van de barre tocht - het was hartje winter - werd hij wederom gastvrij onthaald door het echtpaar Buurt en schrijft : "De heer Buurt heeft eene zeer geleerde vrouw, eene baronnes van Lynden. Zij vereerde mij eene Logica die zij zelve in het Neêrduitsch geschreven heeft: eene logica, welke eene vrouw tot schrijfster heeft, te bezitten is zéker als iets zeldzaams aan te merken...."

Ook Van der Aa maakt in zijn Biografisch Woordenboek melding van deze Lyndenvrouw temidden van vele mannelijke illustere Lyndens. "Zij was eene zeer geleerde vrouw" schrijft hij en een andere bron roemt haar als een soort Belle van Zuylen: "...want zij correspondeerde met vele geleerden".

Josina Carolina was een van de zes kinderen van Derck, baron van Lynden tot de Parck (1679-1733) en Heilwich van Lynden (1675-1733). Over het jaar van haar geboorte bestaat geen zekerheid. Zij was òf de oudste dochter en werd geboren tussen 1707 en 1710, een hiaat in de elkaar overigens regelmatig opvolgende geboortes van haar broers en zusters, òf zij kwam als jongste dochter ter wereld in 1715 of 1716. Ik ben geneigd te kiezen voor de eerste mogelijkheid; een aanwijzing hiertoe is haar voornaam. Het was immers een goede oude gewoonte de oudste dochter in het gezin te noemen naar haar grootmoeder, in dit geval inderdaad een Josina, en wel Josina van Welderen, echtgenote van Steven Hendrik van Lynden.

Wittert vermeldt in zijn Genealogie Van Lynden dat Josina volgens sommigen huwde met haar volle neef Willem van Keppel, Heer tot Oolde, geboren in 1698 en jong overleden in 1727. Wittert plaatst vraagtekens bij dit huwelijk daar hij Josina's geboortejaar na 1714 plaatst en zij bij het overlijden van haar echtgenoot dan 13 jaar oud zou zijn geweest.

Als ze echter rond 1708 geboren is, dan was ze 19 jaar toen Keppel stierf. Was ze wellicht met hem verloofd? De tijd ontbreekt mij om in Keppels familiegeschiednis te duiken en deze veronderstelling na te trekken.

In ieder geval duurde het tot 1742 voordat zij trouwde met Adriaan Buurt. Volgens Glasius' 'Godgeleerd Nederland' toonde deze zoon van een predikant te Zaltbommel reeds vroeg "een zeer voordeelige aanleg en zijn later leven beschaamde de verwachting niet die men omtrent hem als jongeling had gekoesterd". Na zijn studie te Utrecht werd hij in 1734 beroepen te Beek en Ubbergen waar hij tot 1741 bleef en waar hij waarschijnlijk Josina ontmoette die -zo stel ik mij voor- op Huize de Parck haar dagen sleet. Haar beide ouders waren inmiddels overleden en konden geen getuige meer zijn van het huwelijk van hun dochter met de dorpspredikant, in die tijd ongetwijfeld een mésalliance.

Na Beek stond Buurt achtereenvolgens te Ooltgensplaat en in het Duitse plaatsje Hanau om in 1748 uitgenodigd te worden een predikantsplaats te bezetten in Amsterdam. "Groot was de opgang die hij daar maakte en bij uitnemendheid werden de ijver, de trouw en de liefde waarmede hij zijn bediening vervulde geprezen" weet Glasius en: "in de omgang was hij gezellig en belangrijk". Hij bepaalde zich niet alleen tot de godgeleerdheid maar beoefende de wetenschappen in het algemeen en was, zoals reeds vermeld, vooral geïnteresserd in de natuurlijke historie. Want ook in de Gereformeerde Kerk was het Verlichtingsdenken langzaam maar zeker doorgedrongen, waarbij men evenals de gematigd verlichte filosofen van die tijd een harmonische verbinding trachtte te vinden tussen de goddelijke openbaring en de rede.

Ook Josina was een kind van haar tijd. Zoals veel domineesvrouwen stond zij haar man in zijn werk bij door godsdienstonderricht te geven aan "jonge dochters uit de fatsoenlijke stand". Maar dit was haar kennelijk niet genoeg. Iets meer over haar geestelijke ontwikkeling komen wij te weten bij het lezen van de inleiding van de Logica: "Overtuigd, dat ik om in 't onderzoek der gewigtigste waarheden wèl te slagen, zekere eenvoudigheid in 't denken, die ons van nature niet eigen is, leren moest, en merkende dat ene grondige kennis der Redenkunde mij daar toe van geen geringen dienst zoude wezen, heb ik niet alleen daar van werk beginnen te maken, maar ook enige aantekeningen tot nut van mijzelve, en enige mijner bekende, opgesteld. Terwijl ik bezig was om mijne aantekeningen in 't net te brengen, heeft mij mijn waarde Man, aan wien, onder de menschen, ik het genoegzaam alleen schuldig ben, indien ik enigszins onderscheiden heb leren denken, geraden dezelve in 't licht te geven. Schoon ik, uit overredinge van mijne onbequaamheid, in 't begin hier veel tegen had: heb ik mij egter daar toe laten bewegen, dewijl zijn E. mij verzekerde, dat het van nut zoude kunnen zijn om die wijze van denken die hij zo zeer bemint gemeener te maken; en mij beloofde te zullen helpen. Hij heeft niet alleen zijne belofte gehouden:

maar zelf meer gedaan dan ik konde verwagten. Zie daar, Waarde Lezer! den oorspronk van dit werkje. Verder heb ik niets te zeggen dan alleen, dat ik mij niet geschaamd heb om 't geen ik in andere Schriften vond en in 't mijne niet konde overslaan, wel eens woordelijk uit te schrijven als ik merkte dat ik niet in staat was om het beter uit te drukken"

De Logica zelf bestaat uit twee delen : een inleiding over de wijsbegeerte en de redenkunde in het algemeen en een tweeledige verhandeling over de redenkunde in het byzonder, welke laatste weer onderverdeeld is in het beschouwen (hoe te verstaan, te oordelen en te redeneren) en het beoefenen ("hoe of waarin wij de werkingen van onze ziele gebruiken om over de waarheid wel te denken"). Diegenen onder U die nader kennis willen nemen van dit zeer lezenswaardige boekje kan ik verwijzen naar de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam waar het te vinden is in de afdeling Zeldzame en Kostbare Werken.

Maar er verscheen nog meer van haar hand: van de zes lijvige delen 'Beschouwende Godgeleerdheid' die haar man had geschreven maakte zij -vrouwelijk praktisch- een samenvatting: 'Kort begrip van dit boek in vragen en antwoorden, gesteld door des auteurs huisvrouw Josina Carolina van Lynden'. Buurt bleef tot zijn dood in 1785 (volgens sommigen in 1781) publiceren en uit het feit dat verscheidene boeken van zijn hand door Josina werden uitgegeven blijkt de nauwe samenwerking tussen beiden. Hun huwelijk bleef kinderloos. In de naamregisters van de stad Amsterdam vond ik dat ze in het begin op de Keizersgracht hebben gewoond, tussen Leidsestraat en Spiegelstraat en later verhuisden naar de Fluwelenburgwal bij de Oude Kerk. Josina overleed in 1791 te Amsterdam waar ze op 12 oktober in de Nieuwe Kerk zou zijn begraven.

Tot zover de gegevens die ik over deze interessante vrouw heb kunnen achterhalen. Mijn belangstelling in haar is gewekt. Mocht iemand van U iets meer over haar weten of een afbeelding van haar bezitten dan hoor ik daar graag van.

Illy van Lynden

Van Wilhelmina van Pruisen naar tante Mina il n'y a qu'un pas:

het teruggevonden archief Lynden/Hoevelaken

Zoals in een huis geuren, geluiden en schaduwen een eigen taal lijken te spreken, die voor de buitenstaander nog geen samenhang heeft, zo heerst in iedere familie - onbekend voor wie er zijn intrede doet - een adat met een geheel eigen karakter. Brieven en andere paperassen, foto's, verhalen en gewoonten zijn oriëntatiepunten op de terreinkaart van het onbekende, wegwijzers op de route waarlangs zich de assimilatie voltrekt. Wat hebben al die gegevens te vertellen? Waar is de samenhang?

"Er moeten ergens, waarschijnlijk op Ter Hooge, brieven zijn van Wilhelmina van Pruisen."

Dat was nu zo'n zinnetje, dat zich vastzoog in het geheugen, zo'n vaag, onverklaarbaar geluid; een zekere onrust scheppend, omdat het de nieuwsgierigheid prikkelde.
Nieuwsgierigheid is de sleutel tot ieder archief, en wat haar prikkelt is een vlaggetje op de terreinkaart. Meer dan eens werd het mij aangereikt door tante Betsy Prisse-van Lynden, als wij haar bezochten op de Luchtenburg. Wat betekende het, waar was het verband met de familie?

Antonia Elisabeth (1884-1970) was de oudste in het gezin van Antonie Jacob Herbert van Lynden (1847-1926), met wiens broer, Willem Arnold (1836-1913, zelf kinderloos en wonend op Ter Hooge bij Middelburg) goede contacten werden onderhouden.

"Oom Lynden" was een erudiet man met een veelzijdige belangstelling, en het is niet onwaarschijnlijk dat hij met het oudste nichtje heeft gesproken over wat hem interesseerde en bezighield, en waarvoor hij - terecht - bij haar ook belangstelling veronderstelde. Hij zal haar verteld hebben over haar overgrootvader Jan Carel Elias (1770-1825), die een groot man werd in Gelderland nadat hij in Fulda Stadhouder Willem V gediend had als Hofmaarschalk; en over diezelfde stadhouder, die bij een andere Lynden, Burggraaf van Nijmegen, zijn toevlucht zocht toen de grond in Den Haag hem te heet onder de voeten werd. Misschien heeft hij haar ook wel een blik gegund in de familiepapieren, door hem zo vakkundig bewaard en gerubriceerd. Ik vermoed dat de jeugdige Betsy meer enthousiasme toonde voor de hobby's van haar oom dan zijn echtgenote, met haar in dit verband

Diederic Wolter baron van Lynden

22.4.1917/5.2.1990

In juli 1987 schreef Diederic zijn levensverhaal. In verkorte vorm geef ik het hier weer.

Van 1934 tot 1937 als adelborst in Nieuwediep en van 1937 tot 1940 als officier-vrijgezel op het eskader in "ons" Indië had ik onbezorgde jaren. Mijn oorlog was - althans op de vloot - heel kort. Juist in patria teruggekeerd werd Hr. Ms. "Van Galen", waarop ik diende op 10 mei op de Nieuwe Waterweg voor Rotterdam door Duitse Stuka's tot zinken gebracht. Met de scheepsbemanning vechtend tegen parachutisten werd ik bij de Watertoren op de Oude Plantage door een mortierscherf gewond. Na een operatie weer hersteld weigerde ik de "verklaring op erewoord" te tekenen en bracht 3 1/2 jaar door in verschillende krijgsgevangenkampen in Duitsland, waaronder 2 opmerkelijke jaren in Colditz. Uit mijn laatste kamp in Stanislav, Zuid Polen ontvluchtte ik, dankzij hulp van mijn medegevangenen op 11 januari 1944 met schout-bij-nacht Doorman, de broer van de vice-admiraal Doorman. Ik beschreef wat volgde in Leo de Hartog's "Officieren achter prikkeldraad 1940-1945", blz. 241-244.
Doorman en ik trokken vier dagen naar het zuiden; 's nachts sliepen we in kleine boerderijen. De eerste dag namen we de trein naar Kolomyja, maar het grote aantal controles onderweg deed ons besluiten op een klein station uit te stappen. Op 14 januari bereikten we de Roemeense grens en dankzij een smokkelaar konden wij ons in zijn huis verschuilen. Deze man was ons bovendien behulpzaam bij het begeleiden naar een doorwaadbare plaats in de grensrivier. Niet ver van de grens werden we gearresteerd. De Roemeense politie nam geen halve maatregelen, want we moesten ons geheel uitkleden en werden daarbij flink geslagen. Doorman, geheel naakt met uitzondering van zijn Mariamedaillon, besloot te vertellen wie en wat we waren. Dit werd in eerste instantie niet geloofd, maar, toen de Roemenen dat tenslotte wel deden, veranderde hun houding volkomen. Mogelijk trokken ze een parallel met de franse generaal Giraud en meenden dat voor de vinder van een Nederlandse admiraal een beloning wachtte. Tijdens de verhoren bleek overduidelijk dat er geen Roemeen meer was die geloofde in een Duitse overwinning en misschien heeft ook dat invloed gehad op onze verdere behandeling. Op een comfortabele wijze reisden we per trein naar Boekarest. De militaire inlichtingendienst verschafte ons in haar hoofdkwartier een onderkomen... maar we zaten wel weer gevangen! In augustus werden we geëvacueerd naar een kamp in de Karpaten, waar zich reeds Amerikaanse vliegers bevonden, die waren neergeschoten bij een aanval op het oliecentrum Ploesti. Op 20 augustus braken de Russen door het front in Bessarabië, hetgeen tot gevolg had dat de jonge Roemeense koning Michael op 23 augustus de produitse maarschalk Antonescu als regeringsleider ontsloeg en aan de Roemeense strijdkrachten opdracht gaf de zijde van de geallieerden te kiezen. Begin september werden Doorman en ik met de Amerikanen naar Boekarest gebracht, nog juist op tijd om de intocht van de Russen mee te maken. De volgende dag al werden we met drie Amerikaanse Flying Fortresses, begeleid door zestien Mustang jachtvliegtuigen opgehaald en dwars over Joegoslavië naar Bari in Italië overgevlogen. Enkele dagen later gingen we in Napels aan boord van het Nederlandse troepenschip "Christiaan Huygens" en arriveerden op 14 september 1944 in Liverpool.

Dankzij Doorman's naam hoefden we niet naar de zogenaamde "patriotic school". Na cursussen in RADAR en ASDIC diende ik als wachtofficier op Britse corvetten in de Middellandse Zee tot Duitsland op 8 mei 1945 capituleerde. In juli 1945 voer ik thuis op Hr. Ms. "Jacob van Heemskerck".

Inmiddels had ik in Londen op 17 maart 1945 Anne Heathcote getrouwd. Zij mocht (nog) niet mee, want Nederland was uitgehongerd. Zij trok echter haar 3rd officer WRNS-uniform aan, kreeg van een vriendje bij de Fleet Air Arm een lift en stond plotseling op het halfdek van de "Heemskerck". Mijn vader, opgedoken uit het gastvrije huis waar hij na zijn ontvoering uit een Duits gevangen-ziekenkamp was ondergedoken, voegde zich bij ons en nam Anne mee naar ons oude huis Alexanderstraat 4 te Den Haag. Mijn moeder en zuster Carla zaten nog in een Jappenkamp. Terwijl de "Heemskerck" in allerijl gereed werd gemaakt om aan de strijd in Z.O. Azië deel te nemen, vielen op 6 en 9 augustus de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki. Niettemin vertrok ons schip nog vóór het einde van de maand naar Indië. In Tandjong Priok aangekomen kon ik mijn moeder, Carla en haar tweejarig zoontje bezoeken in het kamp "Struiswijk" en dankzij kolonel Berg voeren zij twee weken later op de "Westerdam" naar West-Australië, waar zij bleven wonen - Carla met man en kinderen - tot mijn moeder later terugkeerde naar Nederland en overleed in 1977. Na een jaar varen in de Indische wateren, met veel overgaven-in-ontvangstnemen van Japanse garnizoenen en een geweldloze landing op Lombok, voer de "Heemskerck" thuis en maakten we in juli 1946 vast aan de Parkkade te Rotterdam, ditmaal zonder de Stuka's van mei 1940.

In Colditz had ik veel gelezen en nagedacht over wat er na de oorog met de wereld zou kunnen gebeuren en in 1945 had ik in Londen al contact gemaakt met Buitenlandse Zaken. Terug in Nederland studeerde ik, naast mijn Marine-werkzaamheden voor de buitenlandse dienst; deed in november 1947 met succes het diplomatieke examen, doch eerst eind 1948 liet de Marine mij gaan en trad ik als ambtenaar 5e klas in dienst van B.Z. Na een plaatsing op het ministerie in Den Haag was ik van 1950 tot 1954 lid van de Permanente Delegatie van Nederland bij de Verenigde Naties in New York. D.J. von Balluseck, de oud-hoofdredacteur van het Algemeen Handelsblad was mijn (eerste) ambassadeur en Joseph Luns de tweede man. Ik hield hieraan een specialisatie over en werd bestempeld als "U.N. animal", hetgeen mijn carrière geen kwaad deed.

Van 1954 tot 1958 was ik Eerste Secretaris in Londen onder Stikker als ambassadeur. Voor Anne, voor mij en voor de inmiddels drie kinderen was het een heerlijke tijd. Wij woonden in een ruime flat boven de nieuwe kanselarij, 38 Hyde Park Gate. Mijn meest traumatische ervaring uit die jaren was de Suez-affaire van 1956. De Britten, die anders één lijn trokken tegenover niet-Britten, waren toen openlijk in twee geheel tegenovergestelde kampen verdeeld.

In 1958 werd ik als Ambassade Raad geplaatst in Wenen en plaatsvervangend delegatieleider van de Nederlandse vertegenwoordiging bij de juist gevormde Internationale Atoomorganisatie. Er waren daar zeer uiteenlopende collega's en één ervan was Molotov! Wij

genoten in die jaren uitbundig van opera en theater en van de vele bals.

In 1961 werd ik plv. Chef Directie Internationale Ogranisaties in Den Haag en ik maakte elk jaar, om en om met mijn chef Jan Meijer, een halve assemblee van de Verenigde Naties in New York mee. Wij vonden onderdak in de flat boven Lange Voorhout 48 en de kinderen konden eindelijk naar Nederlandse scholen. Joseph Luns was inmiddels mijn minister en zou dat 19 jaren blijven.

Van 1964 tot 1970 waren we weer in Londen, waar ik tweede man was onder ambassadeur Herman van Royen. Ik was toen "Gevolmachtigd Minister" wat in gewoon Hollands betekent: geen volmacht en geen minister. In Engeland was toen Labour aan de macht. George Brown was Foreign Secretary, een barokke man, die de aantrekkelijke Franse ambassadrice Mme de Courcel aan een lunch in haar eigen Ambassade vroeg met hem een verhouding aan te gaan. Haar beroemd geworden antwoord luidde dat haar dat nog nooit gevraagd was "vóór de soep"!

Op verzoek van Luns werd ik daarna in Den Haag zijn Directeur-Generaal voor Politieke Zaken; had een statige kamer aan het Plein en woonde weer in de flat op het Lange Voorhout. Omdat ik aanvankelijk weinig merkte van Luns vroeg ik hem op de man af of hij geen behoefte had aan mijn adviezen, waarop hij antwoordde: "Neen. Alles wat je weet heb je van mij geleerd.". Met hem maakte ik een fantastische reis naar Iran, Saoudi-Arabië en Koeweit, waar wij de prachtige monument-steden Isfahan, Shiraz en Persepolis zagen; in Teheran 1001-nacht-feesten meemaakten en ruim een uur spraken met de Shah. In de vier jaren in deze functie waren de twee mijlpalen voor mij: de politieke samenwerking in Europa, die juist van start ging en het olie-embargo in 1973. Wim van Eekelen was die jaren mijn assistent.

In september 1974 vroeg minister Van der Stoel mij om als Ambassadeur naar Bonn te gaan. Na enig nadenken - wel vreemd omdat ik Duitsland slechts van achter prikkeldraad kende - nam ik aan. Op 24 november overhandigde ik mijn Geloofsbrieven aan Bondspresident Scheel met wie ik een vol uur sprak.... over de hereniging van de beide Duitslanden! Toonaangevend was in die periode de Bondskanselier Helmut Schmidt, een zeer intelligente en capabele man, die niet schroomde gebruik te maken van de eigen bevoegdheden, welke de Duitse grondwet wèl en onze grondwet niet kent. Ik bezocht in die jaren veel industrieën, banken, havens en culturele instellingen en onze Nederlandse troepen rond Seedorf-Hohne.

Als kroonprinses kwam Beatrix verschillende malen met Claus logeren en als koningin kwam zij in 1982 haar eerste staatsbezoek brengen. Informerend wanneer zij zou komen vroeg zij mij niet: "Wanneer gaat u weg?", maar: "Hoe lang blijft u nog?" Toen ik antwoordde dat mijn pensioen zou ingaan in mei zei zij: "Dan zal ik proberen nog daarvoor te komen". en kwam in maart. Op 15 mei lieten we alles achter ons wat ruim zeven jaar "van ons" was geweest: een residentie met vier man personeel, een auto met chauffeur en een kanselarij met negentig medewerkers.

Sindsdien heeft mijn hand nog het een en ander te doen gevonden. Ik volgde Van Royen op als voorzitter van de Carnegie Stichting (Vredespaleis) en voorzitter van de Raad van Beheer van de Haagse Academie voor Internationaal Recht en mijn oud-collega Boon als Nederlands lid van het Advies Comité van Radio Free Europe. Interessanter was mijn voorzitterschap van de door samenvoeging van vijf instituten per 1 januari 1983 in het leven geroepen Stichting Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen "Clingendael", dat onder meer het vroegere Defensie Studie Centrum omvat; waar de jonge B.Z.-ambtenaren worden opgeleid; hoofdofficieren van Marine, Land- en Luchtmacht een tertiaire beroepsvorming ontvangen en een denk-tank deel van uitmaakt. Interessant was ook mijn voorzitterschap van de Internationale Commissie tegen de vervuiling van de Rijn, waar bijvoorbeeld de grote brand bij het chemieconcern SANDOZ ons twee spoedconferenties bezorgde. Tenslotte vond ik nog een nieuwe taak in de "Vrienden van het Mauritshuis", die dit Haagse rijksmuseum begeleidt.

--0--

Op 5 februari 1990 stierf Diederic geheel onverwacht. Na een indrukwekkende afscheidsdienst in zijn geliefde Kloosterkerk - waar hij altijd ter kerke ging - werd hij daar, onder het zingen van "Mijn schild en de betrouwen...", uitgedragen.

FAMILIEBERICHTEN

Tak Sandenburg

Op 27 april 1991 trad Mr Frederik Charles graaf van Lynden van Sandenburg (19a1) te De Bilt in het huwelijk met Jonkvrouwe Johanna Martine Röell.

Nijmeegse tak

Op 19 april 1991 stierf te Badenhausen, Duitsland Constantijn Willem Ferdinand baron van Lynden (17e2).

Tak Hoevelaken

Op 20 mei 991 werd te Jakarta, Indonesië geboren Koen Ernst Gerard baron van Lynden (18K3/2) zoon van Drs. Godert Jan baron van Lynden en Gerda Jaspers..

Eind oktober 1991 werd, ten gevolge van een noodlottig zeilongeval vermist Jan Carel Robert baron van Lynden (19g2).

Jan Carel 1974-1991

Op de laatste dag van zijn vakantie in Schotland ging Jan Carel zeilen met zijn goede vriend Jeremie Schwarz ..... alleen de boot werd teruggevonden.
12 november vond te Maisons Lafitte nabij St. Germain en Laye, waar hij woonde, in de Holy Trinity Church een dankdienst plaats. In de bomvolle kerk verwelkomde Jan Carel's zuster de talloze vrienden en familieleden en vertelden, afgewisseld door muziek vele schoolvrienden over hem. Hij was geliefd en bewonderd om zijn humor, zijn verstand en zijn hart. Met gebeden en gezang, met liefde en medeleven omringden allen Carel en Viva, die hun nog slechts zeventienjarige oudste zoon nu al moeten missen.. ... Wie peilt hun verdriet?
God zij met hen.